

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Obdo/10/2019
Identifikačné číslo spisu: 4114200149
Dátum vydania rozhodnutia: 30.09.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Pepelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:4114200149.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Konkurzná a Reštrukturalizačná, v.o.s., so sídlom Hviezdoslavovo nám. 25, 811 02 Bratislava, IČO: 47 245 611, správca konkurznej podstaty úpadcu BENTRA, s.r.o., so sídlom Na Priehon 50, 949 05 Nitra, IČO: 31 435 581 zást. BIZOŇ & PARTNERS, s.r.o., so sídlom Hviezdoslavovo nám. 25, Bratislava, IČO: 36 833 533 proti žalovanému J-road, s.r.o., so sídlom Dlhá 91A/657, 949 01 Nitra, IČO: 34 099 603, zást. Advokátska kancelária Bannert & Mikulová s.r.o., so sídlom Sad na Studničkách 1031/7, 010 01 Žilina o určenie neúčinnosti právneho úkonu, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 23Cbi/2/2014, na dovolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu Nitra č. k. 15CoKR/6/2017-806 zo dňa 10.05.2018 takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu Nitra č. k. 15CoKR/6/2017-806 zo dňa 10.05.2018 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra ako súd prvej inštancie rozhodol o návrhu žalobcu na určenie neúčinnosti právneho úkonu tak že žalobu zamietol. Žalovanému náhradu trov konania nepriznal.
2. V odôvodnení uviedol, že žalobca navrhol aby súd určil, že právny úkon - záložná zmluva č. 1/2009 zo dňa 30.09.2009, ktorú uzatvoril úpadca ako záložca so žalovaným ako záložným veriteľom, predmetom ktorej bolo zriadenie záložného práva k hnutelným veciam špecifikovaným v čl. 1 zmluvy je voči veriteľom úpadcu neúčinná. Súčasne požadoval, aby bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť do všeobecnej podstaty úpadcu peňažnú náhradu vo výške 300 000 eur.
3. Konkurzné konanie na úpadcu bolo začaté uznesením Okresného súdu Nitra zo dňa 02.10.2012, v Obchodnom vestníku bolo zverejnené dňa 09.12.2012. Konkurz na majetok úpadcu bol vyhlásený uznesením Okresného súdu Nitra zo dňa 18.02.2012.
4. Podľa § 59 ods. 4 Zákona o konkurze a reštrukturalizácii /zák. č. 7/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov/ možno odporovať právnym úkonom úpadcu, ktoré boli uzavreté po 10.10.2009 a podľa § 60 ods. 3 po 10.10.2007. Z uvedeného ustanovenia vyplýva, že právny úkon bol urobený v lehote predpokladanej zákonom. Účinky vyhlásenia konkurzu nastali dňa 26.02.2013, žaloba bola podaná dňa

07.01.2014, teda v zákonnej prekluzívnej lehote podľa § 57 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii. V konaní boli preto zachované všetky lehoty pre úspešné odporovanie právnomu úkonu úpadcu.

5. Pre odporovanie právnomu úkonu podľa zákona o konkurze a reštrukturalizácii platí všeobecná zásada upravená v § 57 ods. 4, ktorá platí pre všetky skutkové podstaty odporovateľnosti, teda § 58, § 59 a aj § 60, pričom zákonnou podmienkou je, aby právny úkon dlžníka ukrátil uspokojenie prihlásenej pohľadávky konkurzného veriteľa v konkurze.

6. Žalobca síce v konaní preukázal, že v čase uskutočnenia právneho úkonu, uzavretia záložnej zmluvy mal úpadca viacero veriteľov po lehote splatnosti, ktorí si prihlásili svoje pohľadávky v konkurze, ale nepreukázal, že majetok úpadcu nepostačuje na uspokojenie všetkých veriteľov v konkurze, ktorých pohľadávky sú zistené.

7. Keďže žalobca nepreukázal výšku majetku úpadcu v konkurze, súd nemohol posúdiť, či tento majetok postačuje na uspokojenie prihlásených veriteľov, ani či došlo k ukráteniu veriteľov v konkurze v dôsledku odporovateľného právneho úkonu.

8. Vzhľadom na skutočnosť, že žalobca neunesol dôkazné bremeno, nepreukázal splnenie podmienok pre úspešné odporovanie právnomu úkonu podľa § 57 ods. 4 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, súd žalobu zamietol.

9. Súd prvej inštancie tiež poukázal na skutočnosť, že podľa § 59 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii by bolo možné odporovať záložnej zmluve iba v prípade, ak by bola záložná zmluva zabezpečujúca zmluvu o pôžičke uzatvorená neskôr, nie v ten istý deň. Základný záväzok vznikol dňa 30.10.2009 a úpadca tento záväzok nezabezpečil neskôr, ale spolu so vznikom záväzku. Podľa názoru súdu toto zákonné ustanovenie nie je možné vykladať žiadnym iným spôsobom, pretože je formulované jednoznačne, bez pochybností o úmysle zákonodarcu.

10. O trovách konania rozhodol prvoinštančný súd podľa § 257 Civilného sporového poriadku /ďalej tiež C.s.p./ tak že žalovanému, ktorý mal v konaní plný úspech trovy nepriznal, keďže pre takéto rozhodnutie existujú dôvody hodné osobitného zreteľa. Konkurzné konanie vylučuje z uspokojenia trovy účastníkov konania v sporoch vyvolaných alebo súvisiacich s konkurzom a priznanie náhrady trov konania by tak bolo nevykonateľné.

11. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal žalobca odvolanie, o ktorom rozhodol odvolací súd ak, že s poukazom na ustanovenie § 387 ods. 1, 2, C.s.p. napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil.

12. V odôvodnení konštatoval, že ustanovenie § 59 ods. 1, 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, podľa ktorého zvýhodňujúcim právnym úkonom na účely tohto zákona je právny úkon, ktorým dlžník úplne alebo sčasti splnil peňažnú pohľadávku inak splatnú až k vyhláseniu konkurzu, zabezpečil svoj záväzok neskôr ako záväzok vznikol, dohodol úpravu alebo nahradenie svojho záväzku vo svoj neprospech alebo inak neodôvodnene zvýhodnil svojho veriteľa oproti iným veriteľom. Zvýhodňujúcim právnym úkonom na účely tohto zákona je tiež právny úkon, ktorým sa dlžník úplne alebo sčasti vzdal svojho práva, úplne alebo sčasti odpustil dlh svojho dlžníka, dohodol úpravu alebo nahradenie svojho práva vo svoj neprospech, dohodol alebo inak umožnil zánik svojho práva, alebo inak znevýhodnil seba na úkor veriteľov. Vychádzajúc z citovaného ustanovenia je zrejmé, že skutková podstata zvýhodňujúceho právneho úkonu má výlučne objektívnu povahu, t. j. k odporovateľnosti sa nevyžaduje vedomosť alebo úmysel druhej strany.

13. Povinnosťou žalobcu je pri podaní žaloby o odporovanie právnym úkonom preukázať samotnú skutkovú podstatu právneho úkonu, ktorým dlžník konal v zmysle ustanovenia § 50 zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Z vykonaného dokazovania ako aj zisteného skutkového stavu je nepochybné, že úpadca uzavrel dňa 30.09.2009 záložnú zmluvu č. 1/2009 a to k hnutelným veciam, pričom predmetná

záložná zmluva bola uzavretá ako zabezpečenie zmluvy o pôžičke poskytnutej žalovaným úpadcovi v totožný deň, t. j. 30.10.2009. Žalobou napadnutý odporovateľný úkon úpadcu, záložná zmluva k zmluve o pôžičke, teda nebola uzavretá neskôr ako vznikol záväzok úpadcu z čoho je nepochybné, že nedošlo ku konaniu úpadcu v zmysle ustanovenia § 59 ods. 1, 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, resp. k znevýhodňujúcemu právnemu úkonu úpadcu.

14. Taktiež s poukazom na ustanovenie § 60 zákona sa v prípade ukracujúceho právneho úkonu jedná o subjektívnu povahu, pričom sa vyžaduje úmysel dlžníka ukrátiť veriteľov, ako aj súčasná vedomosť druhej strany o takomto úmysle dlžníka. I keď postačuje, ak úmysel dlžníka ukrátiť veriteľov musel byť druhej strane známy, resp. z dlžníkovho konania je zrejmé, že jeho úmyslom je ukrátiť svojich veriteľov, ako podmienku dôvodnosti podania žaloby o odporovanie právnym úkonom musí žalobca nepochybne preukázať existenciu takého úmyslu na strane úpadcu, resp. vedomosť druhej strany o takomto úmysle dlžníka.

15. V prejednávanej veci odvolací súd dospel k záveru, že žalobca v konaní neunesol dôkazné bremeno ohľadom konania úpadcu, ktoré by napĺňalo znaky odôvodňujúce právnu relevantnosť podanej žaloby na odporovanie právnemu úkonu realizovanému úpadcom v súvislosti s uzavretou záložnou zmluvou zo dňa 30.10.2009. Rozhodnutie súdu prvej inštancie je vecne správne a odvolací súd ho preto v zmysle § 387 ods. 1, 2 C.s.p. potvrdil.

16. O nároku žalovaného na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 a § 262 ods. 1 C.s.p.

17. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie s poukazom na existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f/ C.s.p.

18. Uviedol, že v konaní došlo k vade podľa § 420 písm. f/ C.s.p. spočívajúcej v nesprávnom procesnom postupe, t. j. v nerešpektovaní § 219 ods. 3 C.s.p.

19. Žalobca v bode 17 odvolania požiadal o oznámenie miesta a času verejného vyhlásenia rozsudku na e-mailovú adresu jeho právneho zástupcu. Napriek tomu, že odvolací súd o odvolaní žalobcu rozhodol rozsudkom bez nariadenia pojednávania, v rozpore s ustanovením § 219 ods. 3 C.s.p. odvolací súd neoznámil žalobcovi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku, v dôsledku čoho došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti žalobca poukázal na judikáтуру Ústavného ako aj Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako aj názory, vyplývajúce z odbornej právnickej literatúry.

20. Navrhuje, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil podľa § 449 ods. 1 C.s.p. a vec mu v súlade s ustanovením § 450 C.s.p. vrátil na ďalšie konanie.

21. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu žalobcu uviedol, že podľa jeho názoru nie je v danom prípade naplnený dôvod prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C.s.p. Obsahové znaky práva na spravodlivý proces vyplývajú z konštantnej judikatúry európskeho súdu pre ľudské práva a Ústavného súdu Slovenskej republiky. Pri posudzovaní nesprávneho procesného postupu spočívajúceho v tom, že strane bolo znemožnené uskutočniť jej patriace procesné práva je nevyhnutné posudzovať intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces a jednotlivé konkrétne porušenia procesných práv je potrebné hodnotiť v kontexte celého súdneho konania. V dôsledku neoznámenia miesta a času verejného vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu na e-mailovú adresu právneho zástupcu žalobcu za splnenia všetkých ďalších zákonných predpokladov uvedených v § 219 ods. 3 C.s.p. nedošlo k takej intenzite zásahu, ktorý možno hodnotiť ako porušenie práva na spravodlivý proces a nedošlo preto ani k naplneniu predpokladov pre dôvod zmätočnosti podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. Termín verejného vyhlásenia rozsudku bol stranám oznámený prostredníctvom webového portálu www.justice.gov.sk, na ktorom bol v dostatočnom časovom predstihu oznámený termín verejného vyhlásenia rozsudku, s ktorým sa mohol žalobca oboznámiť. Týmto postupom odvolacieho súdu nemohlo v žiadnom smere byť porušené právo na spravodlivý proces. Dovolanie žalobcu preto navrhuje

odmietnuť.

22. Najvyšší súd Slovenskej republiky /ďalej aj „najvyšší súd“/ ako súd dovolací /§ 35 C.s.p./ po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané /§ 424 C.s.p./, zastúpená v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 C.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania /443 veta pred bodkočiarkou C.s.p./ preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je dôvodné.

23. Podľa § 470 ods. 1 C.s.p. ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1.07.2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex - Civilný sporový poriadok. Podmienky, za ktorých možno podať dovolanie, ako aj procesné účinky, vyvolané podaním dovolania, bolo preto potrebné posudzovať podľa právnej úpravy účinnej od uvedeného dňa.

24. Podľa dovolateľa je jeho mimoriadny opravný prostriedok prípustný podľa § 420 písm. f/ C.s.p., v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia je potrebné rozumieť nesprávny procesný postup súdu, spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktorý sa vymyká nielen zákonnému, ale aj procesnoprávnemu rámcu a ktorý zároveň znamená aj porušenie procesných práv garantovaných Ústavou SR. Podstatou práva na spravodlivý proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom.

25. Žalobca sa žalobou, podanou dňa 07.01.2014 domáhal vydania rozsudku ktorým by súd určil, že právny úkon, záložná zmluva č. 1/2009 zo dňa 30.10.2009, ktorú uzatvoril úpadca ako záložca so žalovaným ako záložným veriteľom, predmetom ktorej bolo zriadenie záložného práva k hnutelným veciam, špecifikovaným v čl. I. zmluvy, je voči veriteľom úpadcu neúčinná. Zároveň požadoval, aby bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť do všeobecnej podstaty úpadcu peňažnú náhradu vo výške 300 000 Eur.

26. V odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým bola žaloba zamietnutá, žalobca požadoval, aby mu odvolací súd oznámil miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku aj elektronickými prostriedkami na e-mailovú adresu uvedenú v záhlaví titulnej strany odvolania. Odvolací súd rozhodol o odvolaní žalobcu bez nariadenia pojednávania dňa 10.05.2018 s tým, že miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku oznámil na úradnej tabuli súdu dňa 03.05.2018. Žiadosť žalobcu o oznámenie miesta a času verejného vyhlásenia rozsudku neakceptoval.

27. Podľa § 219 ods. 3 C.s.p. vo veciach, v ktorých súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia pojednávania, oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke príslušného súdu v lehote najmenej 5 dní pred jeho vyhlásením. Ak o to strana požiada, súd jej oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku aj elektronickými prostriedkami.

28. Ako vyplýva z citovaného ustanovenia, v prípade žiadosti strany sporu o zaslanie oznámenia o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku elektronickými prostriedkami je povinnosťou súdu takejto žiadosti vyhovieť. Nedodržanie tohto procesného postupu je možné považovať za znemožnenie uskutočňovať procesné práva strane sporu.

29. Dovolací súd preto konštatuje, že v dôsledku uvedeného pochybenia odvolací súd zaťažil konanie procesnou vadou v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. a táto skutočnosť zakladá dôvodnosť dovolania v zmysle uvedeného ustanovenia. Dovolací súd preto rozsudok odvolacieho súdu č. k. 15CoKR/6/2017-806 zo dňa 10.05.2018 podľa § 449 ods. 1 C.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie /§ 450 C.s.p./.

30. Odvolací súd je právnym názorom dovolacieho súdu viazaný /§ 455 C.s.p./.

31. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0 /§ 393 ods. 2 veta druhá C.s.p. a § 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011/.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.